

Styrelsen	2026-09-24
Handling nr	11.9
Handläggare	Elin Entin
Daterad	2026-09-16
Reviderad	

Till Styrelsen för Västtrafik AB

Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt Upphandling Båt 2028 Kungälv

I enlighet med lag (2010:1065) om kollektivtrafik ska ett avtal om allmän trafik som ingås av en regional kollektivtrafikmyndighet, eller av den till vilken befogenheter överlämnats, grunda sig på ett beslut om allmän trafikplikt. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden har gett Västtrafik befogenheter att upphandla och teckna avtal om allmän trafik. Som underlag för beslut om allmän trafikplikt önskar nämnden Västtrafiks rekommendation avseende den trafik som Västtrafik avser upphandla.

Bifogad **Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt** är underlag för Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götalands beslut om allmän trafikplikt för Västtrafiks upphandling Båt 2028 Kungälv.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av ovanstående föreslås styrelsen besluta

- att godkänna redovisad rekommendation till beslut för allmän trafikplikt, samt
- att översända rekommendationen till Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för fastställelse.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Camilla Holtet

Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt Upphandling Båt 2028 Kungälv

2026-09-24

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	4
2. Beskrivning av nuvarande trafik och resandet.....	4
3. Framtida trafik	5
4. Drivmedel och fartyg	6
5. Sociala perspektivet	7
6. Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet	7
7. Resultat av genomförda samråd inför upphandling	7
8. Västtrafiks rekommendation.....	8
9. Sammanfattning	8

1. Bakgrund

Västtrafik förannonserade 2025-08-22 att man hade för avsikt att under 2026 upphandla kollektivtrafik inom Västra Götalandsregionen som omfattas av lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Västtrafiks styrelse beslutade i december 2025 att under 2026 genomföra upphandlingar enligt föreslagen plan.

Det kommande trafikavtalet planeras att ha trafikstart i december 2028 och omfattar allmän linjelagd båttrafik inom Kungälv och Tjörns kommuner, kallat Båt 2028 Kungälv.

Enligt kollektivtrafiklagen ska den regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM) fatta beslut om allmän trafikplikt. Innan beslut om allmän trafikplikt kan fattas ska myndigheten samråda med kollektivtrafikföretag för att ta reda på om det finns intresse av att utföra trafiken i kommersiell regi. Trafiken ska i sådana fall inte upphandlas. RKM i Västra Götaland har överlämnat befogenheten att samråda med kollektivtrafikföretagen samt att upphandla trafiken till Västtrafik AB. Västtrafik har genomfört Samråd inför upphandling (SIU) under februari 2026.

2. Beskrivning av nuvarande trafik och resandet

Västtrafik önskar att Infrastruktur- och kollektivtrafiknämndens beslut om allmän trafikplikt ska omfatta trafik inom de områden som funnits beskrivna i förannonseringen och som har avhandlats under samråden.

Den trafik som ska upphandlas ingår i nuvarande avtal för Kungälv. Avtalet består idag av linje 326, en skärgårdslinje som förbinder öarna Älgön, Brattön, Lövön, Dyrön, Hättan, Krokholmen och Risön med fastlandet via Rörtången och Rökan. Trafiken är starkt säsongsanpassad och körs med två dubbelturer per dag. Linjen har anslutningar till busslinje 306 vid Rörtången och linje 302 vid Rökan.

Dagens båttrafikavtal för Kungälv innehas av Gunnars Båtturer AB. Under 2025 genomfördes cirka 24 200 resor inom avtalet. Resandet varierar kraftigt över året med en tydlig topp under sommaren. Det genomsnittliga resandet uppgår till cirka tolv resenärer per tur. Den mest trafikerade sträckan är mellan Dyrön och Rökan, där det finns behov av viss förstärkning under sommaren samt på fredags- och söndagseftermiddagar under för- och sensommar. Trafikvolymen för 2025 uppgick till 1 978 tidtabellstimmar, med tre fartyg i drift. Ett av fartygen används idag för skoltrafik.

Förstudien som genomfördes 2025 visade att det finns en efterfrågan på möjligheter för arbets- och studiependling. Turutbudet kommer därför att utökas redan i trafikplan 2027. Utökningen omfattar två dagliga dubbelturer mellan Dyrön och Rökan samt utökat turutbud under sommarperioden.

För att skapa en tydligare tidtabell delas linjen i två delar, linje 326 och linje 327. Sträckan Risön–Krokholmen–Hättan blir en separat linje. Goda anslutningar till busstrafiken prioriteras. Under vinterhalvåret är samtliga turer anropsstyrda, medan resor till vissa bryggor under övriga delar av året kräver förbokning. Öarna Risön, Krokholmen och Hättan har ett mycket begränsat turutbud vintertid och trafikeras då endast under helger, under delar av perioden endast en helg per månad.

3. Framtida trafik

Den framtida trafiken avses att upphandlas i ett trafikåtagande. Trafiken utgår från förstudien som Västtrafik gjort för Kungälv's båttrafik.

Upphandlingen planeras omfatta två fartyg, inklusive förstärknings och reservtonnage.

Trafiken delas upp i två separata linjer, 326 och 327, i syfte att skapa en tydligare och mer lättförståelig trafikstruktur. Uppdelningen gör även att linjerna anpassas till de olika resbehoven. Trafikens huvuduppdrag ska vara att tillgodose arbets- och studiependling samt vardagsresor för permanentboende på öarna. Samtidigt utökas utbudet sommartid för fritidsboende och besökare.

Produktionsvolymen för linjetrafiken beräknas till cirka 2 830 tidtabellstimmar per år, varav cirka 2 270 timmar kommer att vara anropsstyrda.

Rökan kommer att anges som villkorad natthamn i upphandlingen.

Linje 326: Dyrön – Rökan – Rörtången

Linje 326 kommer att vara huvudlinjen, två dubbelturer per dag ska trafikera mellan Dyrön och Rörtången via Rökan, Älgön, Brattön och Lövön, kompletterat med extra turer mellan Dyrön och Rökan. Under vinterperioden kommer trafiken vara anropsstyrd och under sommarhalvåret kommer den att gå reguljärt.

Förändringarna innebär förbättrade möjligheter till arbets- och studiependling genom en tidigare morgontur och en extra eftermiddagstur vardagar mellan Dyrön och Rökan.

Trafiken utökas under sommarhalvåret för att möta det höga besöksresandet. Där extra helgturer ska minska behovet av förstärkningstrafik.

Linje 327: Hättan – Dyrön

Linje 327 ska främst tillgodose fritidsresor och serviceresor till Hättan, Krokholmen och Risön. I och med att Rökan kommer att ingå som natthamn kopplas trafikeringen från Risön – Hättan – Krokholmen ihop med Rökan. Förändringen innebär bibehållna resmöjligheter för de mindre öarna och extra resmöjlighet direkt till Rökan, i stället för via Dyrön.

Fredags- och söndagsturerna som går en helg i månaden bibehålls oförändrade.

Förutsättningar för framtida trafik

Västtrafik söker nu trafikplikt för Kungälv och uppdraget kommer att utformas och paketeras i enlighet med Trafikförsörjningsprogram för 2026 – 2029. I Trafikförsörjningsprogrammet ingår också nedan beslutade strategier och fokusområden för genomförande:

- Strategisk plan för kollektivtrafik på jämlika villkor
- Miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken

samt

- Västtrafiks riktlinjer för trafikering
- Riktlinjer för att ta sig ombord, färdas och ta sig av fordonet i kollektivtrafiken.

4. Drivmedel och fartyg

Enligt Västra Götalandsregionens Aktualisering av miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken i Västra Götaland bör fartygstrafik elektrifieras till 100 procent på korta sträckor och i så hög grad som möjligt på längre sträckor. År 2030 bör minst 80 procent av fartygstrafiken inom Västra Götalandsregionen vara utsläppsfri. Rekommendationerna för val av drivmedel syftar till att uppfylla målen i Miljö- och klimatstrategin. I upphandlingen av Kungälv kommer Västtrafik att utgå från Miljö- och klimatstrategin och samtidigt ta hänsyn till infrastrukturella och trafikala förutsättningar.

Västtrafik kommer att sätta krav på att trafiken ska drivas med biodrivmedel. Eftersom majoriteten av turerna är anropsstyrda råder ovisshet avseende hur många turer som faktiskt kommer att utföras. Eldrivna fartyg behöver driftas kontinuerligt för att batterierna ska må bra. Det är även utmanande förutsättningar att kunna bygga eldrivna fartyg anpassade för trafikåtagandet på grund av att turerna trafikerar långa sträckor samt att det är grunt vatten vid flera bryggor. Bedömningen är därav att krav på biodrivmedel är lämpligast.

Fartygen ska vara tillgänglighetsanpassade och plats ska finnas för minst en rullstol samt kunna ta ombord minst fem cyklar.

Västtrafik avser att villkora Rökan som natthamn för ordinarie fartyg för trafiken.

5. Sociala perspektivet

Den utökade kollektivtrafiken med båt i Kungälv och Tjörns kommuner medför förbättrade resmöjligheter under morgnar och eftermiddagar mellan Rökan och Dyrön, vilket möjliggör studie- och arbetspendling till Kungälv och Göteborg. Fler resmöjligheter för de som bor på Dyrön underlättar även för exempelvis vårdbesök och tillgång till annan samhällsservice.

Att turutbudet ökar till och från Dyrön ger utökade möjligheter för de som har en svagare ekonomi att uppleva en del av ö-världen norr om Göteborg till en låg kostnad.

6. Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Västtrafik beräknar att de satsningar som görs ryms inom Västtrafiks långtidsprognos. I Västtrafiks långtidsprognos har kostnadsökningar för miljöomställning beräknats kompenseras genom positiva upphandlingseffekter.

Hur kollektivtrafiken kommer påverkas av det fortsatt osäkra världsläget gör dock att de ekonomiska effekterna är svårbedömda. Utvecklingen gällande kostnaden för bränsle gör att anbudsgivarna kan komma att lägga på en riskpremie vilket då leder till högre anbudspriser.

7. Resultat av genomförda samråd inför upphandling

Inför upphandling undersöks om intresse finns hos trafikföretagen att bedriva kommersiell trafik. Detta sker genom Samråd inför upphandling (SIU).

Västtrafik bjöd under februari 2026 in trafikföretag att delta på SIU. Tre trafikföretag anmälde sitt intresse att delta på det gemensamma samrådet som genomfördes 26 februari 2026. Samtliga anmälda trafikföretag och en leverantör inom fartygsindustrin deltog samt en representant från Infrastruktur och kollektivtrafiknämnden.

Trafikföretagen gavs också möjlighet att anmäla sig till enskilda samråd. Tre trafikföretag önskade ha enskilda samråd, vilka genomfördes under första veckan i februari.

Vid samråden ställdes frågan till trafikföretagen om de ansåg att någon del av den aktuella trafiken skulle kunna utföras helt på kommersiell grund.

Inget trafikföretag framförde att hela eller delar av trafiken skulle kunna vara intressanta att köra kommersiellt i egen regi. Inget annat intresse av att bedriva trafiken kommersiellt har anmälts till Västtrafik eller till Infrastruktur och kollektivtrafiknämnden.

8. Västtrafiks rekommendation

Med åberopande av vad ovan anförts avseende

- trafikens syfte, vilket överensstämmer med trafikförsörjningsprogrammets mål och strategier,
- att inget intresse visats för att utföra trafiken i kommersiell regi
- att inget önskemål om att undanta trafik från trafikpliktsbeslut har framförts,

rekommenderar Västtrafik att infrastruktur och kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland fattar beslut om allmän trafikplikt för den ovan beskrivna trafiken.

Trafikpliktsbeslutet utgår i princip från nuvarande trafik, men omfattar möjlighet till utökad och förändrad trafik på längre sikt i enlighet med regionala kollektivtrafikmyndighetens trafikförsörjningsprogram.

9. Sammanfattning

- Båttrafiken inom Kungälv och Tjörns kommuner beräknas omfatta två fartyg (inklusive förstärknings- och tekniska reserver) och cirka 2 830 tidtabellstimmar.
- Trafiken ska upphandlas och utformas i enlighet med Trafikförsörjningsprogrammet, beslutade strategier och riktlinjer.
- Drivmedelskraven är i enlighet med miljö- och klimatstrategin. I Västtrafiks långtidsprognos har kostnadsökningar för miljöomställning beräknats och kompenseras genom positiva upphandlingseffekter. Det osäkra världsläget kan dock komma att påverka anbudspriserna.
- Inget trafikföretag har anmält intresse att köra hela eller delar av trafiken kommersiellt i egen regi.
- Västtrafik rekommenderar Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden att fatta beslut om trafikplikt för den ovan beskrivna trafiken.

//